

24 -dik Szám.

N E M Z E T I

T Á R S A L K O D Ó

Junius 14dik napján 1836.

A U S T R Á L I A.

Austrália vagy Polynesia (szigetvilág), mely előbb Déli Indiának nevezetett, a' világ' ezen ötödik és legujabb része, magában foglalja mind azon szigeteket, melyek az északi szélességnek 35dik a' délinek pedig 50dik gradusaik között, és a' hosszúságnak 131dik gradusától fogva 270kéig fekszenek, melyeknek egész térnagyságok 150,000 négyszegü mértföldre számíthatik. Ezen szigetek közül 16dik században a' Tolvaj szigetek Magellan által, a' Barátság szigetei Fernandez de Quiros által fedeztetek-fel. Egy századdal későbbben hollandiak felfedezték a' legnagyobbik szigetet 's Új Hollandnak nevezték-el, mely szinte akkora mint Európa (139,000 négyszegü mértföldnyi) 's inkább megérdemli hogy continensnek mint szigetnek nevezessék. Európa a' világ körül hajókázó Cook által nyert (1768—1779) pontosabb ismertetést e' szigetvilágról, mely az óta későbbi világ körül hajózóktól annyira egészítetett, hogy jelenleg csak kevés 's csekély kiterjedésü szigetek lehetnek még felfedezetlenül.

A' milyen pazérlólag ajándékozta-meg gazdagsággal a' természet ezt a' világrészt, éppen

olyan kevéssé vonta magára az figyelmét az európai continens' kereskedő népeinek; az eredeti lakosok mindnyájan a' legdurvább nemű vadak lévén, semmi szükségét nem érzettek, semmit sem természettek, következésképpen a' nyereség' vágyát nem ingerelhették oly messze's veszedelmekkel teljes tengeri ut' tételére. Csupán egy európai nemzet, — mely nem csak szempillantati nyereségben keresi saját hasznát, mely állallátja, hogy az embernek vetnie kell előbb, hogy arathasson később, és hogy valamiképpen egyes személyeknek azonképpen nemzeteknek gazdaskodásában is jobb következésekre vezérel az, ha az ember ültetéseket csinál 's azok' nemesített gyümölcsseitől jutalmaztatást vár, mintha pusztá tartományokat még pusztábbakká teszen, csupán egy európai nemzet — az angol ismerte-meg azon megmérhetetlen hasznokat, melyeknek reája ezen világrésznek telepítvények (coloniák) által megnépesítéséből idő' folytával háromlaniok kell. Észak Ámérikába szállított telepítvények által az angolok e' tekintetben nagy és sükeres tapasztalásokat tettek 's az ötödik világrésznek minden viszonyai kezeskedtek nekiék a' felől, hogy ottan hasonló próbatétel sikerülend még pedig sokkal rövidebb időszak alatt. Australia minden égalj' termékeivel ajánlkozott nekik; a' föld' termékenysége, minden európai gabonanemek' és állatfajok' tenyésztése 's különösen a' gazdag természetes rétek mérséklett égöv alatt legragyogóbb következéseket ígértek az angol mezei gazdaságnak. Ha ezzel egyszer szert tehettek tartós alapra, ha mezei gazdasági telepítvények angol intézetekkel és angol szorgalommal erős gyökeret verhettek az új földön, akkor bizonyossággal lehetett arra számítani, hogy népesedés' 's jóllét' gyarapodása ugyan azon arányban haladand elébb, melyben Észak

Ámérikában. Mert valamint ott úgy Australiában is csak egy egészen vad, hatalom nélküli 's kevés számú eredeti népet kellett erdőkbe visszanyomni, hogy millió európaiak' számára hely nyertessék; egy idegen hatalmasság sem háborgathatta az új társaság' kifejlődését; semmi félműveltségű nemzetekkel összeelegyedés sem tisztálanithatta-el az új britt sarjadék' karakterét. A' telepítvények' megerősültével Nagy-Britannia bizonyos lehetett a' felől, hogy az egész szigetvilágot 's minden abból származandó hasznokat másokat kizárólag egyedül birand, 's bár mi nagyon nevednék is annak népessége 's jólléte, oly tartományoknak, melyekből Australia áll, a' természeti gazdagságaikból bėjövendő nyereség századokon keresztül legnyereségesb foglalatosságok maradand, az anya ország tehát bizhatott abban, hogy minden esztendővel nagyobb nagyobb mennyiségű természeti productumokat kaphat tőlök, 's esztendőnként több több gyár műveket adhat-el nekik, Anglia' kereskedésének, gyártásának, hajózásának Australiába szállítandó telepítvény' következésében századokon keresztül nevedekniek kellett.

Ilyen reménységben volt Anglia, midőn 1788dik esztendőben Új Holland' keleti partját, Új Déli Walesnek nevezvén-el azt, elfoglalta, 's hogy abban nem csalatkozott, azt a' telepítvényeknek már mostani állapotja is mutatja, mely nagyon virágzó, noha ezen telepítvények legelőbb csak oda számkivetett gonosztevőköl állottak, kik vagy kiknek maradékaik a' népességnek még most is legnagyobb részét teszik. Új Déli Walesben immár több van 50,000 európai lakósnál, kiknek mindazonáltal több mint három negyed része férfi nembeli, mely arány-

talanságot a' kormány az által ügyekezik elenyész-
tetni, hogy feddhetetlen asszony személyeket An-
gliából ingyen küld hajókon oda. A' lakósok em-
lített számának mintegy $\frac{1}{7}$ része önként kivándor-
lottakból áll, kiket az angol kormány azzal ser-
kentett-fel a' kivándorlásra, hogy 20 font ster-
ling úti pénzt adott nekik, megérkezések után
félesztendeig ingyen táplálta őket 's földet is in-
gyen engedett által nekik. A' lakósok öszves
számának csak nem $\frac{1}{4}$ része már a' telepítvény-
ben magában született. 1829ben valami 3 millió
hold föld magánosok tulajdona volt 's abból egy
negyed rész már megmivelve is diszlett. 1828-
ban a' lovak' száma 12,479re, szarvas marháké
263,868ra, juhoké 556,391re ment. Újabb tudó-
sítások a' barmok' összeséges számát 1 — 2 mil-
lióra teszik 's a' közelebb elmúlt 1835dik esz-
tendőre csupán a' gyapjutermesztés' értékét
800,000 font sterlingre becsülték. Juh- 's szar-
vas marhatartásra megmérhetetlen kiterjedésű ter-
mészetes rétek 's ezeknek gazdag termései miatt
az alkalmatosság szinte határtalan, 's felszámítá-
sokból úgy jő-ki, hogy a' juhok' száma minden
4 vagy 5dik esztendőben kétszer annyi mint az
előtt volt. Égalj és legelő hely finom gyapjus ju-
hok' tartására rendkívül kedvező. Az ausztráliai
gyapju különösen finom és tartós 's bizonyosság-
gal láthatni előre, hogy 15 — 20 esztendők alatt
Anglia a' világot ausztráliai gyapjuból szőtt posz-
tókkal elfogja önteni. 1824től fogva Londonban
egy ausztráliai földmivelő társaság áll-fenn, mely-
nek a' király 1 millió hold földet ajándékozott,
's melynek czélja a' földmivelést, olaj- és bor-
termesztést Új Hollandban elmozdítani.

Sidneyben, Új Déli Walesnek Jack-
son tengeröböl mellett fekvő fő városában,
melynek mint egy 16,000 lakóji vagynak, lakik

a' telepítvény' kormányozója. Ezen fő városban már is megtalálhatnak minden gondolható oktatási intézetek, több rendbeli diplomok, különféle könyvtárak, néhány tudós társaságok 's egyesületek közhasznokra, elegendő számú orvosok és patikák, 9 idősza-ki írás, egy játékszin (theatrum), minden gondolható mesterségek, mindenféle angol kézmivekkel és divatárakkal gazdag raktárak. 1817-től fogva áll fenn egy bank (pénzváltó, v. kölcsönző intézet), és 1818 óta egy takarékbank is. Minden nap sebes posták mennek a' szomszéd telepítvényekbe. A' kormány áll egy polgári kormányzóból, ki mellé egy végrehajtó tanács vagyon adva, mely az érsekből, a' telepítvény' titoknokából és kincstárnokából áll. Mint büntető ügy polgári esetekben is esküttek törvényszékei hoznak ítéletet a' történt dolgokról; törvényszéki alkotmány, törvénykezési rendszer, békebírók' intézete 's több e' félek ügy vagynak mint Angliában. A' katonai erő mintegy 3000 emberből áll; a' kormány' esztendőnkénti jövedelme 136,000 font sterling, költsége 100,000 font, következésképpen az évenkénti tiszta maradék 36,000 font sterling.

Az ujonan megérkezett gonosz tevőknek kezdetben a' kormány maga ad dolgot, munkát. De ha jól viselik magokat a' telepítvényben valakinek cselédül által engedtetnek vagy egészen szabadon is bocsátatnak. Noha nem remélhetni azt, hogy a' számkivetett gonosztevők vétkeiket töstént elhagyják mindazonáltal nem lehet tagadni, hogy azon lehetőség, mi szerént ők munkásság és mértékletesség által magokat másoktól független, 's gond nélküli állapotba helyeztethetik, erkölcsaikre többnyire nagyon jótévő befolyással van. Különösen örvendeztető pedig az, hogy a' go-

nosztevőknek maradékaik koránt sem lépnek szü-
lőik' nyomdokiba, hanem inkább azon iparkod-
nak, hogy születésök' mocsát becsületesség, tisz-
tességes maga viselet 's foglalatosságokba ügyes-
ség által elfelejtessék.

Új Holland' eredeti lakóinak száma mint
egy 200,000-re tétetik, következésképpen egy né-
met mértföldre nem jut egészen két személy. Az
australiai szerecsenek' fájából valók, a' legna-
gyobb vadságban élnek, vallás nélkül csak fami-
liai csoportokban, faágakból készített kunyhok-
ban és odvas fákban laknak, főképpen valami fér-
gekkel 's gyökerekkel táplálják magokat, de az
ember húst sem vetik-meg. Nyomorult eledelök
's rendkívüli tisztátalanságok miatt különféle főbb
betegségeknek vagynak alájok vettetve, melyek
gyakran járvány nyavalyákká válnak. Ámbátor
gyermeküket erősen szeretik, mindazonáltal az
eleven csecsemőket anyjaikkal együtt el elássák
a' földbe, hihetőleg mivel nincs mivel tartásuk. A'
kéziv 's nyil' használatát sem ismerik, csónakot
készíteni sem tudnak, melylyel a' szomszéd szig-
eteket meglátogathatnák, egy szóval, ők a' leg-
nyomorultabb és legutálatosb emberfaj — ha le-
het ember előtt utálatos emberfaj — mind azok
között a' melyek csak találtathatnak e' világon.

Egy másik angol telepítvény az Új Hol-
landtól délre fekvő Van Diemen szige-
ten áll-fenn. E' szigetet Tasman Abel, hollan-
di fi fedezte-fel 1642ben. Az égalj itt nyárban
forró meleg, télben szelid, a' legjobb föld 100-
szoros termést hoz-bé. Ezen telepítvény' határa
23,437½ angol négyszegű mértföldet vagy 15 mil-
lió hold földet teszen, de a' melynek csak mint
egy 1/10 része mint szántható föld 's fele mint le-
gelőhely használható, a' többi köves erdős hal-
mokból áll. 1829ben már 1 millió hold földnél

több volt magánosok' tulajdona, azonban ebből alig a' harminczadik rész megmivelve. A' sziget 60,000 darab lovat, szarvas marhát, juhot és sertést számlált. A' lakosok száma 20,000-re ment de a' felnőttek között $\frac{1}{4}$ férfi 's $\frac{1}{4}$ találatott aszszony nembelinek. Ezek közül körülbelöl csak $\frac{1}{3}$ rész volt oda számkivetett bűnös. 1830ban az egész tulajdon' értéke 2,289,845 font sterlingre becsültegetett. A' köz jövedelem 64,000 font sterlingre, költség 44,000 fontra ment esztendőnként és így volt a' tiszta maradék 20,000 font sterling. A' fő város Hobart town 10,000 lakóst számlált, tehát a' szigeti népességnek felét foglalta magába, 's templomokkal és oskolákkal, egy mezői gazdasági egyesülettel; egy kármentesítő társasággal, három könyvnyomtató műhelylyel, ugyan annyi újságlevelekkel, négy nagy vízi malommal, egy bankkal, mindenféle gondolható mestersegekkel és nyilvános intézetekkel el volt látva. Sidneybe rendszeresen jártak a' gőzhajók. A' sziget' kormánya nem függ az új déli walesitől 's benne 1824től fogva egy törvényhozó tanács is létezik. Törvényszéki alkotmány és igazgatás egészen úgy vagyon elintézve mint Angliában. A' telepítvény' oltalmazására itt csak két katona század (compagnie) tartatik. Hogy azon jólétről melyben a' Van Diemen' szigetébe települtek élnek, helyes megfogást adjunk, csak azt kell megjegyeznünk, hogy minden lakósra legalább 30 darab marha esik. Az eredeti lakosoknak fekete bőrök és gyapju nemű hajok vagyon mint az áfrikaiaknak 's vadságban az új hollandiakkal egyenlő fokon állanak. Közöttök és az oda települtek közt heves ellenségeskedés uralkodik 's gyilkosságok hol egyik hol másik részről nagyon sokott esetek.

E' két telepítvényen kívül léteznek még angol térítő telepítvények Új Zelandban és a Társaságos szigeteken 's egy amerikai a Zandwich szigeteken.

Új Holland után legnagyobb szigetek: Új Gvinea 13,000 négy szeg mértfölddel, Új Zeland 4291, Van Diemen 1255½, Új Britannia 1128, Új Caledonia 300 négy szeg mértfölddekkel. Kiterjedése a többi szigeteknek, melyeknek száma néhány százra felmenyen, az elészámláltakéval össze hasonlítva csekély.

Új Gvinea 's Új Britannia, mivel az egyenlítőhöz (aequatorhoz) igen közel fekszenek, európai mezei gazdasági telepítvények' állítására éppen oly kevésbé alkalmasok mint Új Holland' északi része; hozzá járúl, hogy ezen szigetekben a lakosok vad, kegyetlen és hadakozó természetűek, következésképp az új települőknek sok bajt okozhatnának. E' szigetek, valamint a többi ugyan azon szélességben fekvő apróbb szigetek is megteremnek minden féle déli gyümölcsöket és fűszereket. Különösen megjegyzést érdemel itt a kenyér gyümölcsöt termő fa, mely a lakosoknak egész esztendőn által bő táplálatot nyújt 's azért inkább művelődés' akadályának mint jótéteménynek tekinthetik. Hihetőképpen e' szigetek, csak miután Új Déli Wales és Van Diemen sziget statusokká emelkednek, fognak onnan bételepíteni. Hasonló az eset Új Zelanddal is, mely kiterjedést, égaljt és föld' termékenységét tekintve európai telepedésekre minden más szigetknél alkalmasabb lenne, ha lakosai (150,000) mind testi erejük (rendszerént 6 láb magasságuk) mind alkotmányok által elég hatalmasok nem volnának akarmely letelepedési probatételt semmivé tenni. Társasági rendszerök az európai fendalis alkotmányhoz hasonló.

Vagynak közöttök vezérfők, nemesek, földbirtokosok és rabszolgák 's papi hierarchia. Házasságtörés, tolvajság halállal büntettetnek nálok. Mivel művelhetők és, jó szívűek, úgy lehet az ott fennálló angol térítő intézet és angol kereskedés lassan lassan olyan szerencsés lesz, hogy őket civilizálja.

Hasonló feudális alkotmány áll fenn a' T á r s a s á g o s szigeteken, melyeknek királya Pomara? már 1819-ben által állott a' keresztény vallásra. A' térítő intézettől itten felállított Lancasteroskolában a' lakosoknak már nagy száma megtanult olvasni, írni 's számot vetni, ugyan azon intézet a' szent könyvet is lefordította a' hazai nyelvre 's sok ezer példányokban kiosztotta a' lakosok közt.

Új Georgiában egy despota, önkénye szerint bánik a' lakosok' tulajdonával és életével; az ő árnyékába lépni annyit teszen mint felségárulást követni el 's a' vagyonelfoglalás legközönségesebb büntetés.

Hasonló önkényes uralkodnak a' fők a' T o n g a - szigeteken is; a' lakosok hiszik ugyan a' lélek' halhatatlanságát, de az ő megfogások szerint csak királyoknak vannak lelkeik, a' nép csupa materialis természetű.

Ezen szigetlakosok' művelhetőségéről átáljában a' Z a n d w i c h szigetbeli lakosok (150,000) örvendeztető például szolgálnak. Földmivelés, kézmivek, halászat és kereskedés ottan immár virágzó állapotban vannak és saját, európai módon épített hajóikon kereskedést folytatnak Amerika' nyugoti partjával, Kamcsatkával 's a' szomszédos szigetekkel. A' lakosok eloszlanak főkre, földbirtokosokra 's munkásokra. Királyjok III. Tamamea egy 100 ágyutól védelmezett, európai módon épített palotában lakik 's hatalmának tá-

maszai 2000 katona 's egy 60 hajóból álló hajó-
sereg. Szolgálatjában ügyes angol és amerikai föld-
mérők 's munkások léteznek. 1820tól fogva az
emberáldozat 's bálvány imádás eltöröltettek, a'
keresztény vallás status vallásnak nyilatkoztatott
ki 's tanító és vallásos intézetek északamerikai té-
rítők' kezeik közt vannak. A' király és lakosok
nagyobb része könnyűséggel beszélik az angol
nyelvet. Az uralkodásban következők férfi ágon
örökös. A' mostani király' kiskorusága alatt an-
nak anyja Koahuman folytatja a' gyámságot.

Australia' lakóinak száma átaljában 3,700,000-
re tétetik. A' két fő fajok, tudnillik a' világos
vagy máláj (Társaságos, Barátságos 'sat,
szigeteken) és a' szerecsen, fekete gyapju nemű
hajjal (Új Gvineában, Caledoniában
's a' t.) összelegyedés által sokféle korcsfajokat
szültek. Többnyire Fetichsimádók, embereket
áldoznak 's agyonvert ellenségeik' husát megeszik,
sőt némelyek szükség' esetiben tulajdon feleségei-
ket, gyermekeiket, testvéreiket és szülőiket is meg.

Hogy az angol telepítő 's térítő rendszer ál-
tal időfolytával mind ezen szigeteken virágzó 's
civilizált statusok fognak felemelkedni, az, abból
ítélve mi már ottan véghez vitetett, nem szen-
ved többé semmi kétséget.

2.

KÖNYV ISMERTETÉS.

Schiller Fridrik' versei. Kiadta magya-
rúl Soproni Fidler Ferencz. Ko-
lozsváratt. 1836. 114 lap, 8-ad rét.

Ezen könyv magába foglalja a' halhatatlan
költőnek életét, 29 verseit 's 9 balladáit. Ezek
után következik „némelly idegen nevek' és szók'

magyarozatja betürend szerint.“ Ajánlva van záár-hegyi gr. Lázár Józsefné, született Pechy Eszternek.

A' mértékes rimversekben irtt „ajánlás“ legkevésebbé ajánlja e' könyvet. Ezt ugyan is nem hogy költői, de csak rhetori szépség sem díszesíti. Olvasva e' rövid verselést, legott fölillant lelkemben Plútarchus' Theseusából azon hely, hol a' Peloponnesusból Athénébe vivő útban haramiáskodó bizonyos Procrustes említetik, ki az útasokat, egy ágyba fektette, mellynek hosszát ha testök nem üté, iszonyú, kínokkal nyujtotta vagy rövidítette őket mind addig, míg az ágy' hosszával egyezett testöknek hosszúsága. Így a' főnforgó „ajánlásban“ is most hosszú szótagok rövidre, majd a' rövidek hosszúra szerfölötti kény szerint vannak esigázva, csak hogy a' mértéket üssék. Allításom' bokros példák bizonyítják; például:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Rémitő tányám, mint néma verem,“
 „Illy fagylató volta se' zárhata-el“
 „Esdeklek a' költő imádóival“ stb.

Azonban az illyes liányokat, miket S. F. F. ur máskor gyaníthatólag fogkerülni, fődezik némileg Szenveynek jeles fordítványai. Azért azoknak, kik a' Schiller' verseinek honi nyelvünkre át-tétele körüli, hol több, hol kevesebb sikerű fáradozásokról magoknak ismeretet kívánnak szerezni, ajánlható a' jelen gyűjtemény. Ebben ugyan is kevés híjján mind meg vannak a' Schiller' verseinek nyomtatásban már megjelent magyar fordításai. Ohajtani lehetett volna, bár S. F. F. ur nevezé meg mindenik vers alatt a' fordítót. Nagy részint következők' fordításaiból van öszve alakulva e' magyar Schiller:

Bólyai Farkas, Bago si K. Sándor, Helme c z y Mihál, Kiss János, Szenv ey József,

gr. Teleky Ferencz, Teréz (hihetően álnév),
Terhes Sámuel 's még mások."

Mútatványúl ad a p e r t u r a m közlöm Tár-
salkodók' olvasóival a' magyar Schillerből Szen-
veynek következőfordítását:

Polykratesz' gyűrűje.

Ő büszkén állt fejedelmi vára'
Kupján 's szeme villogva jára
Gazdag Szamosz' tekintetén.
„Mind ez hozzám szít, mint urához —
Igy szól Aegyptus' királyához —
Valld-meg, hogy boldog vagyok én.“
„„ Az istenek téged szerettek!
Kik előbb veled vetélkedtek,
Most mint szolgákra adót vetsz;
De él még egy őket boszulni —
'S míg e' vágytárs nem fog kimúlni,
Elöttem boldog nem lehetsz.““
'S ezt a' király alig mondotta,
Hogy Milétusból bebukott a'
Tiránhoz sebtén egy követ:
„Áldozz' uram legszebb javakkal,
Díszezd hajad' habér-ágakkal —
Szerencsét hirdet e' jövet.
„Elveszett kevély ellenséged,
Im Polydor hadvezér téged
Ez által bizonyossá tesz.“—
Egy vas medenczét itt kitára,
'S mindkettejök' irtózatára
Egy ismert véres főt kivesz.
Hanyatlik a' király, helyében:
„„ Még most se bízz a' szerencsében —
Intő hangon ezt feleli —
Csalárd habok' sebes forgója
Közt jár szerencséd álhajója,

Egy vak szélvész széttördeli! " " —
 'S im, még szavát alig végezte,
 Hogy vad örömjaj környékezte
 A' tág kikötő helyeket;
 A' vizet száz gályák hasítják,
 Mellyek honpartokra szállítják
 A' sok idegen kincseket.
 Itt a' királyi vendég bámul,
 „„ Szerencséd nagyon felvidámul,
 De félj 's ne húzz az álnokhoz,
 Krétának bátor hadi népe —
 Mint veszedelmed' gyászos képe,
 Már közel van e' partokhoz. " " —
 'S midőn ezt mondja a' fejdelem —
 Im a' hajókról „győzedelem!“
 Zúg reng ezer víg hangokban —
 A' krétabelieket széllyel
 Seperte a' vész végveszéllyel —
 Ellenek, hadnak vége van! " " —
 A' vendég ezt borzadva hallja.
 „„ Hogy boldog vagy, barátod vallja,
 De értted még is rettegek;
 Hol kedvek baj nélkül maradtak —
 Olly földi sorsot még nem adtak
 Embernek az irígy egek.
 „„ Én is dús vagyok birtokimban,
 'S még minden kormánydolgaiban
 Az ég szelíden kedvezett;
 De egy fiam volt; ez ki vála
 Hű karjaimból, és halála
 Szerencsém' véres sarca lett.
 „„ Azért, hogy élted mentt maradjon
 Rosztól, az istent kérd, hogy adjon
 Fájdalmat az öröm közé;
 Egynek sem láttam boldog végét,
 Kire az ég áldás-bőségét
 Mindig pazérmód' öntözé;

„„S ha kérelmid nem teljesednek,
Hallgass szavára frigyessednek

'S a' rosszat önkényt hívd-elé,
'S melly kincseid közt legnemesebb,
'S neked mindennél kedvesebb,
Azt e' tengerbe vessed belé.““

'S az így válaszol félelmében:

„E' gyűrűt egész szigetemben
Szívem leginkább szereti,
A' fúriák majd ezt ha látják,
Talán szerencsém' meg bocsátják.“ —

'S itt a' tengerbe be-veti.

'S im a' reggelnek hasadtával
Belép szemérmes, víg arczával
A' dús tiránhoz egy halász:

„Uram! soha illy halat hálóm
Még nem fogott, vedd-el királyom!
Ha adományom nem aláz.“

'S hogy a' szakács feldarabolja,
Magát im lelkendezve tolja,

Be a' királyhoz 's felkiált:

„Uram! gyűrűd' ihol tekintsed,
Hal gyomra rejté nemes kincsed',
Rád végtelen szerencse szállt!“

Elborzad itt a' vendég. „„Látom,
Tovább már nem lehetsz barátom,
Nálad nyugalمام elrepült;

Az istenek szövik veszélyed',
Megyek, hogy meg ne haljak véled““

Ezt mondá és hajóra ült.

Nem fogja tán S. F. F. ur rosz néven ven-
ni tőlem, hogy e' műtatványban „correc-
tiojit“ el mellőztem, mire úgy hiszem nem is
szorult a' lelkes fordító jelen munkája. Ki vele
nincs megelégedve, jobb ha egészben újra for-
ditja, mintsem — — —

Egyébiránt szolgáljon e' műtatvány bi-

zonyságául annak, hogy S. F. F. urnak e' gyűjteményében vannak olly jeles fordítványok is helyen helyen, mellyek a' műértőknek elégedést 's szépeinknek éldeletet képesek nyújtani, bár milly nagy föladat legyen is Schillert kimerítőleg fordítani.

A' szerkeztő S. F. F. ur említi „utó szavában“ hogy Schiller verseit Szenveytől kedvezőbb alakban remélhetjük. Ezt mi biztosan reméljük is, annyival inkább, mert ő bizonyosságát adta, hogy erre fensőbb musa szólitá De 'míg e' sokat ígérő nap sugar-tengerével kitörne, szelíd részvétébe ajálljuk olvasóinknak a' „bágyadt csillagot.“

CCI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

K É R D É S E K

Gróf Segur után.

Miért követnek az emberek a' boldogság' elérhetésére oly sok bal utakat, melyeken csak eltévelyednek, midőn majd minnyájan tudják, hogy csak egy az út, mely arra vezet?

A' Philosophia és vallás tanítják, hogy boldoggá tehetik őket: a' rény, melyet magoktól taszítanak; a' mérséklés, melyet megvetnek; az igazság, melytől rettegnek; és a' felebaráti szeretet, melyet magokban el-fojtani igyekeznek.

Senki sem hozza kétségbe az elvek' igazságát, és még sem követi senki. Nem azon különbségből származik-e ezen következetlenség, mely a' beszéd, és cselekedetek' kevéssé öszve hangzásában tapasztalható? 's valyon nem találta-e ki d' Alembert ezen rejtély' titkát, midőn így szollott:

„ha az emberi nemzet az örökös egyenetlenségektől megszabadul, azt a' helyes meghatározások fogják okozni.“?

'S valóban ha az emberek megtudnának egyezni helyes meghatározásaiban ezen szóknak lélek, szabadság, igazság, becsület, jog, kötelesség és boldogság, ugy nagy része azon okoknak, mely őket most megosztja, 's el-tévelyíti el-enyészne. De ily békéltető Grammaticus még nem született, 's még e' lenne szám-talan versengések, rablások, és öldöklések fog-nak még történni. —

Miért változik a' becsületrőli képzet az idő, 's igazgatási rendszer szerint? — nem az érzések' következése-e ez inkább mint a' száraz elveknek? 's nem mondhatnók-e hogy ez az az erényben, mi az egyenesség az igazságban? de az emberek soha, és seholt sem egyeztek-meg igazi értelmében ezen szóknak r é n y, és igazság: miként egyezhetnének meg hát inkább a' becsület' meg-fogásában?

A' keresztény' erénye iszonyodik a' bosszútól; a' katonáé nem szenvedheti a' gyaláztatást. Az első szerint jóval kell fizetni a' rosszért; a' másik gyakran egy szóbeli megbántásért életét kockáztatja, 's barátját által szurja.

Bizonyos tartományokban becsületbeli csor-bulás, ha 24 óra alatt nem fizeti meg az ember egy zsebvágónak a' játékban csinált adósságot, mig más felől becsület vesztés nélkül 20 eszten-deig is elhurczolhat sok becsületes hitelezőt.

Hogy értsük éppen ezen országokban az asz-szonyok' becsületét, mely abban áll, hogy hű-ségeket sértetlenül őrizzék-meg a' férfiakéval, kik dicsőségeknek tartják őket ezen kincsektől meg-fosztani? (folytatása következik).